

<p>درس ۱۰</p> <p>نام طراح: مریم عظیم بیک</p>	<p>به نام خدا</p> <p>معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش</p> <p>دفتر آموزش متوسطه نظری</p> <p>دبیرخانه راهبری کشوری درس تاریخ</p> <p>تولید شده در شهرستانهای استان تهران</p>	<p>محتوای نوشتاری</p> <p>کتاب: تاریخ معاصر ایران</p> <p>سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹</p>
<p>عنوان: سقوط رضا شاه</p>		
<p>اهداف یادگیری: آشنایی دانش آموزان با جنگ جهانی دوم و اشغال ایران - سقوط رضاشاه و کارنامه ی مختصری از دوران حکومت رضا شاه</p>		

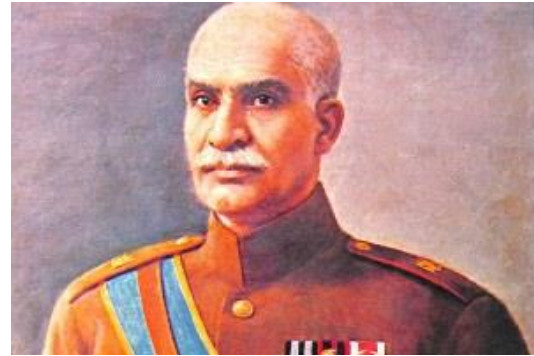
منابع مطالعاتی پیشنهادی:

- ۱- خاطرات شهریور ۱۳۲۰ از دیدگاه دربار: نصرالله انتظام، به کوشش محمد رضاعباسی، سازمان اسناد ملی ایران، تهران: ۱۳۷۸.
- ۲- ایران و قدرت های بزرگ در جنگ جهانی دوم: ایرج ذوقی، تهران، ۱۳۶۸، تصحیح امیر هوشنگ آذر، بی جا، ۱۳۶۹.
- ۳- تاریخ معاصر ایران جلد ۲: پیتراوری، ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی، تهران، موسسه مطبوعاتی عطایی، ۱۳۶۹.

چکیده نکات مهم درس

الف - گرایش رضا شاه به آلمان

در سال های بعد از جنگ جهانی اول به خاطر تغییر سیاست انگلستان نسبت به آلمان به دلیل ← احساس خطر از جانب حکومت کمونیستی شوروی، شرایط برای توسعه مناسبات سیاسی و اقتصادی بین حکومت رضاشاه و آلمان به وجود آمد.



ب- جنگ جهانی دوم

شروع جنگ ← با حمله برق آسای هیتلر به لهستان آغاز شد.

کشور هایی که به آلمان اعلام جنگ دادند
انگلستان
فرانسه
آمریکا

دلیل برکنار ماندن شوروی از صحنه جنگ در دو سال اول ← امضای مخفیانه پیمان عدم تجاوز مشترک با آلمان

ایران به دلیل اینکه مناسب ترین راه برای رساندن کمک های اقتصادی و نظامی ← انگلستان و آمریکا
به شوروی بود مورد توجه متفقین قرار گرفت.

نکته: در تیر ۱۳۲۰، انگلستان و شوروی خواستار اخراج اتباع آلمانی از ایران شدند.

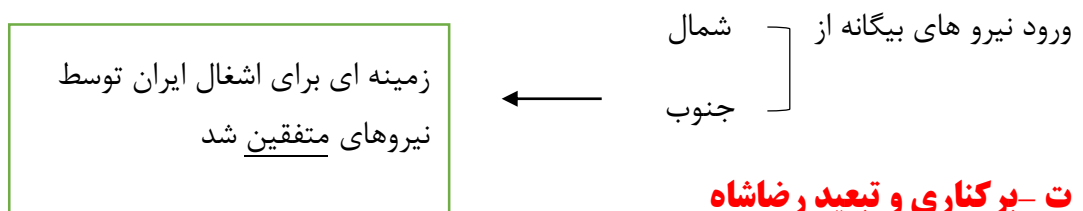
حکومت رضا شاه بنا به این دو دلیل در شرایط سختی قرار گرفته بود] پیروزی های مکرر آلمان در جنگ
هجوم نیروهای متفقین به کشور



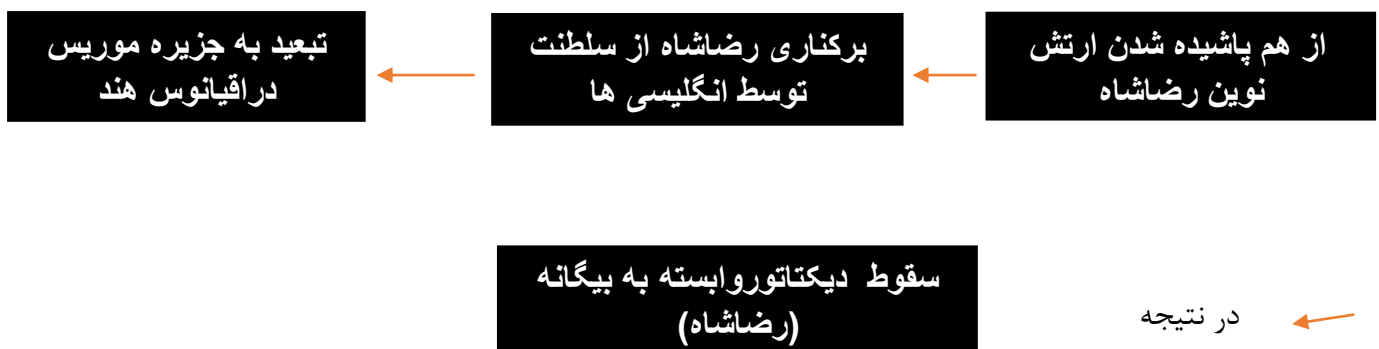
پ- اشغال ایران

سرانجام در شهریور ماه ۱۳۲۰/اوت ۱۹۴۱ ارتش های شوروی وانگلستان به بهانه ،سیاست مبهم دولت ایران درمقابل درخواست اخراج آلمانی ها وارد خاک ایران شدند.

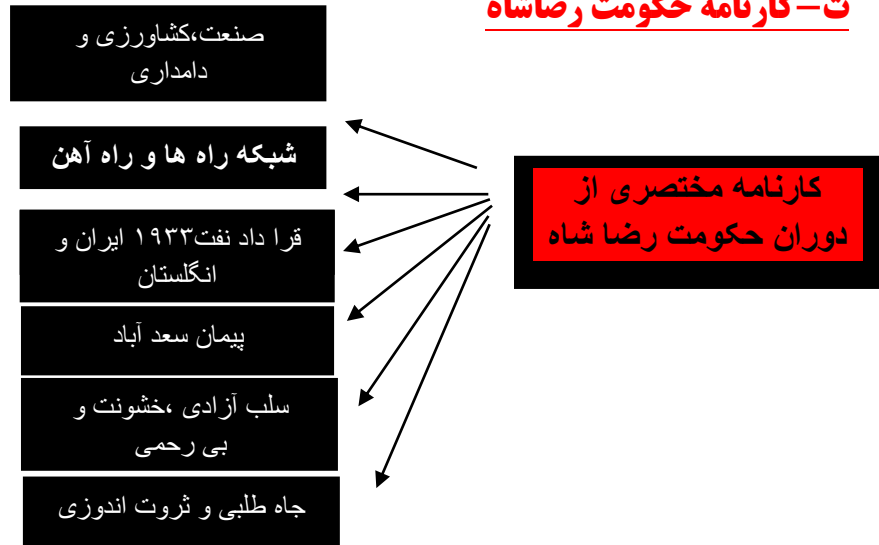
نکته: اشغال ایران با هدف بی خطر ساختن خط تدارکاتی متفقین بود و اینکه آنها می توانستند تدارکات جنگی خود را از طریق راه آهن ایران به شوروی برسانند.



ت- برکناری و تبعید رضاشاه

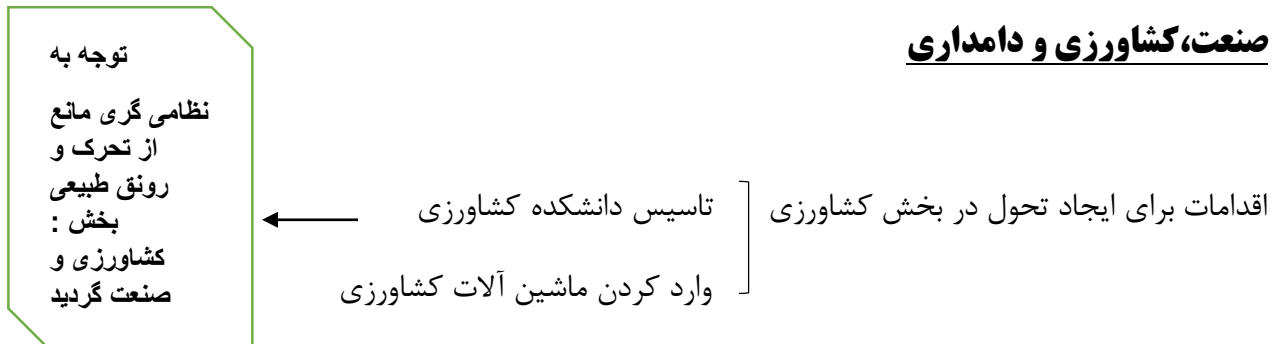


ث- کارنامه حکومت رضاشاه



در زیر به شرح مختصری در مورد هر کدام از موارد ذکر شده می پردازیم

صنعت، کشاورزی و دامداری



نکته: رشد غول آسای حجمی ارتش و اختصاص چهار درصد از کل بودجه کشور به توسعه نظامی ← مانع از توجه به عمران و توسعه اقتصادی کشور شد.



باز ماندن کشاورزی
از رشد طبیعی خود

در نتیجه ←

-دامداری

تخریب دامداری سنتی به دلیل ← اسکان اجباری ایل ها و عشایر با هدف ← مهار قدرت سیاسی و نظامی عشایر.

نکته : با تخریب دامداری سنتی ، دامداری صنعتی جایگزین آن نشد.

فعالیت های صنعتی



تبدیل شدن ایران به وارد
کننده و مصرف کننده
محصولات آلمان

– شبکه راه ها و راه آهن

پیامد	هدف	اقدامات
سریع تر شدن حمل و نقل کالاها در جاده ها	زمینه مناسب برای حرکت نیروهای نظامی به قصد سرکوب شورش ها	بازسازی و تکمیل راه های زمینی
انتقال نیروهای انگلیسی به شمال کشور در صورت پیشروی شوروی ها	جلب رضایت انگلیسی ها و تامین مقاصد نظامی آنان	احداث راه آهن

قرارداد نفت ۱۹۳۳ م. ایران و انگستان

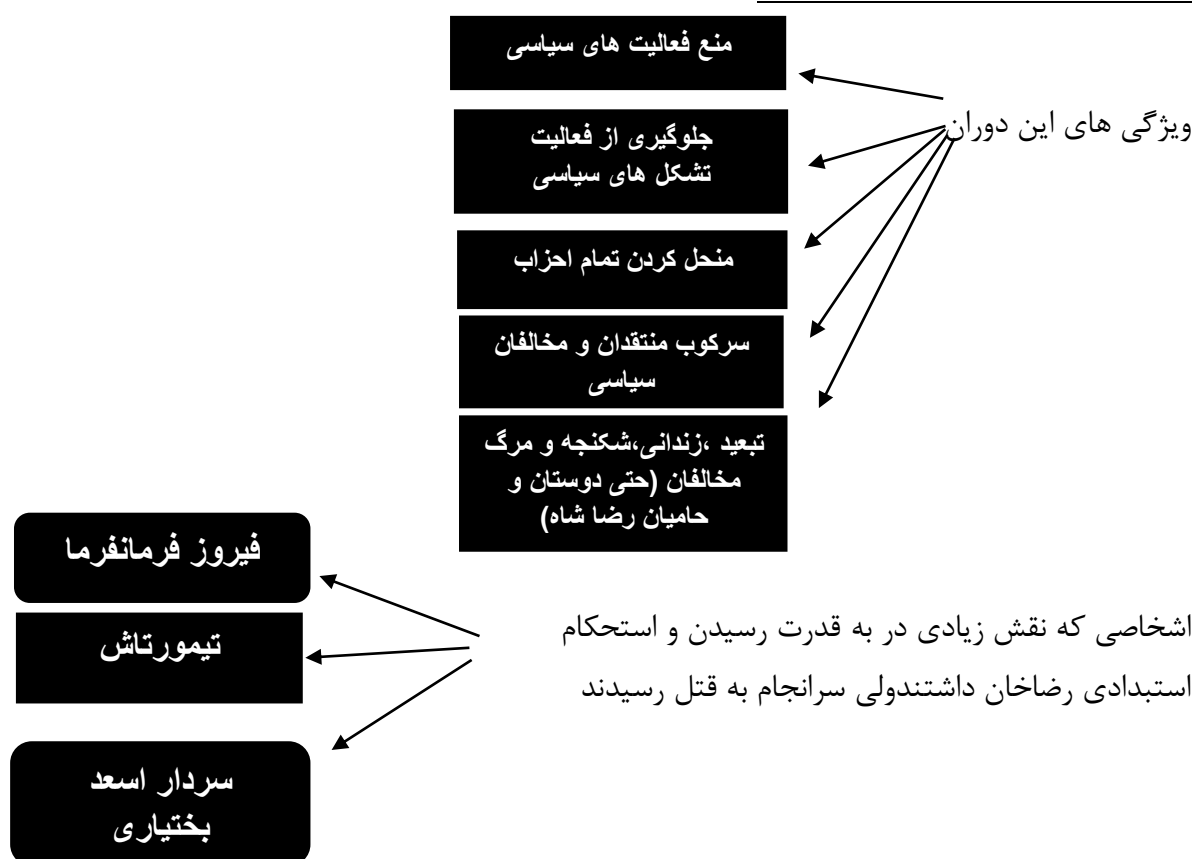
این پیمان ، بعد از لغو قرارداد «داری» بسته شد ، و توسط تقی زاده امضا شد و چون رضاشاه دستور داد که هیچ روز نامه ای درباره این قرارداد مطلبی منتشر نکند، پرونده آنان تا بعد از شهریور ۱۳۲۰ مسکوت ماند.

– پیمان سعد آباد

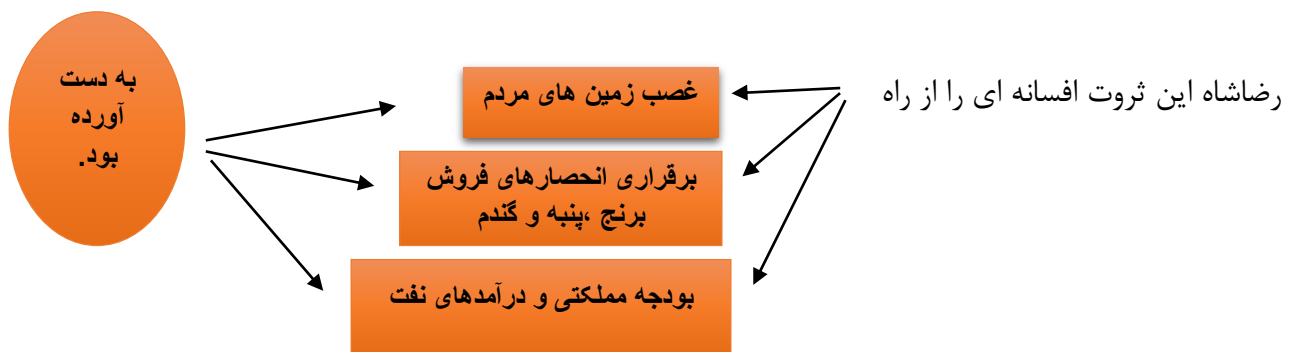
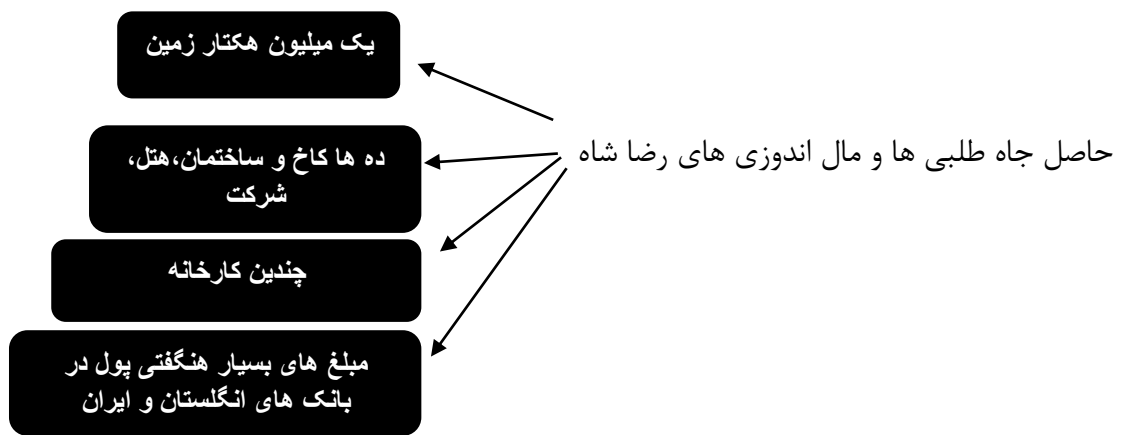
نکته: دولت انگلستان در سال های میان دو جنگ جهانی دامنه ی نفوذ و سلطه ی خود را بر منطقه خاور میانه افزایش داد.

ماهیت پیمان	توسط دولت	به منظور	کشورهای عضو	پیامد
همکاری دفاعی چهار جانبه	انگلستان	جلوگیری از نفوذ و توسعه ی شوروی	ترکیه افغانستان عراق ایران	بخشیدن ارتفاعات کوه «آارات» به ترکیه بخش هایی از شرق ایران به افغانستان چشم پوشی دولت ایران از حق حاکمیت خود بر <u>اروند رود</u> و در نهایت نادیده گرفتن تمامیت ارضی ایران

سلب آزادی، خشونت و بی رحمی



– جاه طلبی و ثروت اندوزی



خلاصه درس:

جنگ جهانی دوم و اشغال ایران توسط متفقین و از هم پاشیده شدن ارتش نوین رضاشاه که در نهایت منجر به برکناری و تبعید رضا شاه به جزیره موریس گردید گویای ضعف کارنامه ی حکومت رضاشاه است.

پرسش ها یا فعالیت های مکمل برای درک بهتر مطالب مطرح شده در درس